

de drevet til ved en markskrigerisk Annonce, som begynder med Overskriften: Alle kan tjene 200 Kr. om Aaret, og alle kan faa et billigt Sommerophold, nogle kan faa en Gave paa 5 000 Kr., og mange kan faa et Laan paa 5 000 Kr. Og naar man saa ser lidt nøjere paa den hele Historie, vil man se, at „Gaven“, der er Tale om, er 3 Gange 5 000 eller 15 000 Kr., som gives til 3 Parcelejere, naar de en Gang skal til at bygge deres Huse. Med Laanene hænger det saadan sammen, at de skal ydes, naar de vedkommende en Gang kan begynde at bygge, og det varer mange Aar, det oplever maaske ingen af os at se. Til den Tid kan de faa 47 Laan à 5 000 Kr. mod at give Prioritet for Pengene og forrente dem med 5 pCt. Men Annoncen er sat op paa en saadan Maade, at desværre Tusinder af Mennesker, naar ikke de finder nogen Retledning i Bladene — hvad jeg synes, man burde give —, vil lade sig narre. Saadan er nu en Gang Menneskene. Man kan sige, de kommer til at ligge, som de har redet; det er maaske rigtigt, men jeg vil i hvert Fald ikke undlade fra dette Sted at gøre opmærksom paa dette Projekt, der altsaa vil bringe en Fortjeneste paa ca. 1½ Mill. Kr. paa Udstykningen af denne Gaard, et Beløb, som jeg synes det er ganske urimeligt at ville paadutte det Byggeri, der en Gang skal vokse op derude, selv om de Forhaabninger, der nu næres i højeste Grad, vil blive skuffet.

Jeg skal gøre et Par Bemærkninger til Venstres ærede Ordfører (Hagbart Berg), som kom ind paa Aarsagen til det dyre Byggeri. Det er et stort Spørgsmaal, som ikke kan behandles paa et Øjeblik; jeg skal derfor indskrænke mig til ganske faa Bemærkninger. Den højtærede Indenrigsminister fremkom i sin Forelæggelsestale med nogle Bemærkninger om de idelige Arbejdsstandsninger og nævnte et Sted, hvor der havde været, jeg tror en 18—20 Arbejdsstandsninger paa en Nybygning. Nu vil jeg ingenlunde fritage Bygningsarbejderne for Ansvar for den Fordyrelse af Byggeriet, der har fundet Sted; de har deres store Ansvar derfor, men jeg vil heller ikke have, at de skal have mere Ansvar, end der tilkommer dem, og der tilkommer dem ikke Ansvaret for alle disse Standsninger. Det største Ansvar, vil jeg endogsaa paastaa; hviler helt andre Steder. For det første er det en Urimelighed at skabe en saadan Højkonjunktur som den, der uvilkaarligt skabes ved, at man her i København sætter ca. 7 000 Beboelseslejligheder i Arbejde paa en Gang. Det

skal nok bevirke, at ingen af dem bliver færdig. Der ligger den første store Fejl. Hvis man havde nøjedes med at sætte f. Eks. 2 000 Lejligheder i Gang, saa vil jeg paastaa, at en meget væsentlig Del af de 7 000 Lejligheder havde været færdige for længst; Resten kunde saa være kommet successivt, og man vilde have undgaaet en en hel Del af den Boligmisere, vi for Øjeblikket har.

Jeg skal sige, hvordan det gaar, naar man sætter saa meget Arbejde i Gang. For det første skaber man en Højkonjunktur, som uvilkaarlig udnyttes baade af Mestre og Svende. De er begge Mennesker, de ser deres Chancer, og de tager dem. Man har, som Socialdemokratiets Ordfører (Simonsen) rigtigt oplyste, set Eksemplet fraoven. Paa den Maade bar man sig ad der under hele Krigssituationen. Der har man ikke lagt Fingrene imellem, men man har været ganske hensynsløs overfor dem, man udbyttede, dem, der skulde betale.

Men der er ogsaa andre uheldige Omstændigheder for Byggeriet, derved at der kommer for meget i Gang. Det er nemlig saaledes med Byggeri i Modsætning til saa meget andet Arbejde, at hvis ikke de forskellige Haandværk kan arbejde ind i hinanden, standser hele Arbejdet. Et Vejarbejde f. Eks. sinkes ikke tilnærmelsesvis som et Byggeri, selv om der i Dag arbejder 100 Mand og i Morgen kun 50; de 50, der arbejder i Morgen, kan arbejde lige saa fuldt, som hvis der havde været en større eller mindre Styrke. Men for et Byggeris Vedkommende er Forholdet anderledes, og det var det, der var den væsentligste Aarsag til alle Standsningerne og dermed igen den væsentlige Aarsag til al den Uret, der blev gjort de byggende i Form af, at de skulde betale Spadserepenge o. s. v. Sagen var nemlig den, at der var ingen Plan i noget af Arbejdet. Der var mangfoldige Byggeforetagender, hvor der var fuld Styrke af Murere, men hvor man ikke kunde skaffe fuld Styrke af Tømrere; naar saa Murerne var kommet en Etage op, kunde de ikke komme videre, fordi der ingen Tømrere var til at lægge Bjælkelag og Indskud, og saa standsedes hele Foretagendet. Altsaa alle de Murere, som ellers skulde have fortsat, maatte gaa ledige og kunde ingen Vegne komme, fordi der manglede Tømrere paa det Foretagende. Paa det næste Foretagende har en Tømrermester maaske Arbejde, som har sine Folk til Raadighed; her bliver Tømrerarbejdet standset, fordi der ikke kan skaffes Murere, og Resultatet bliver saaledes akkurat det samme.